

Predsednica Republike Slovenije

NATAŠA PIRC MUSAR

**Predsednica Republike Slovenije
Nataša Pirc Musar
ob 30-letnici delovnega in socialnega sodstva v Sloveniji**

Ljubljana, 22. maj 2024

*Spoštovana ministrica za pravosodje Andreja Katič,
spoštovani novoizvoljeni predsednik Evropskega sodišča za človekove pravice dr.
Marko Bošnjak,
spoštovani sodnik sodišča Evropske unije, dr. Marko Ilešič,
spoštovana podpredsednica Vrhovnega sodišča RS Marjeta Švab Širok,
spoštovani dekan Pravne fakultete Univerze v Ljubljani prof. dr. Saša Zagorc,
spoštovana vodja konference, predsednica Višjega in delovnega sodišča mag.
Biserka Kogej Dmitrovič,
spoštovani vsi zbrani,*

tridesetletnica delovnega in socialnega sodstva je priložnost za premislek o dosežkih in izzivih na področju zagotavljanja dostojnih delovnih pogojev ter varovanja človekovih pravic na področju dela in socialne varnosti. Slovenija je po ustavi pravna in socialna država. Na tem temelju je zagotovljena podlaga za priznanje vseh pravic s področja delovnega prava in socialne varnosti, ob tem pa je treba posebej izpostaviti prepoved diskriminacije kot ene osnovnih zahtev, ki jo vsebuje delovno pravo in jo je treba varovati tako pri sklenitvi kot tudi pri uresničevanju in nenazadnje prenehanju pogodbe o zaposlitvi. Delo je ena najpomembnejših družbenih vrednot, plačilo za delo pa temeljni vir dohodka in podlaga za preživetje večini posameznikov. Pravica do socialne varnosti izhaja iz ene najdragocenejših vrednot – solidarnosti, ta je pa je vedno usmerjena v varovanje najranljivejših skupin prebivalstva.

Od začetkov specializiranih sodišč za delovne spore leta 1974 kot sodišč združenega dela do uvedbe enotne sodne oblasti in sistema tristopenjskega sojenja z zakonom o delovnih in socialnih sodiščih pred tridesetimi leti smo priča pomembnemu razvoju zakonodajnega okvirja za reševanje delovnih in socialnih sporov.

Skozi desetletja so se ta sodišča izkazala kot ključna institucija pri uveljavljanju in varovanju ekonomskih in socialnih pravic. Delovno in socialno sodstvo ima zato

ključno vlogo v našem sodobnem življenju. To ni zgolj pravni mehanizem; je srce in duša družbene pravičnosti, varnostna mreža za najbolj ranljive med nami. Pri tem ne gre le za reševanje sporov; gre za zaščito človekovega dostojanstva. To sodstvo je opomnik, da smo kot družba odgovorni drug za drugega, da moramo vsakega posameznika obravnavati z enakim spoštovanjem in mu maksimalno zagotoviti pravice, ki mu pripadajo. Ko delavec izgubi službo brez zakonitega razloga, ko delodajalec krši pravice delavca, ko se posameznik bori za socialne pravice, mora biti delovno in socialno sodstvo tisto upanje, ki zagotavlja, da pravica ni le abstraktna ideja, temveč otipljiva realnost.

Pomembna značilnost delovnega in socialnega sodstva je tudi njegova odzivnost na družbene spremembe in razvoj novih oblik dela. Pred leti so se pojavili številni spori v zvezi s prekarnimi oblikami dela. Sodna praksa je pomembno prispevala k razjasnitvi pravnega statusa »prekarcev« ter zagotovila zaščito pravic delavcev v teh ranljivih delovnih razmerjih.

Tudi na področju nasilja na delovnem mestu, ki je vse prevečkrat spregledano, so judikati pomembno prispevali k razvoju standardov za prepoznavanje in obravnavo trpinčenja na delovnem mestu, za zaščito žrtev in odvrčanje od neetičnih praks v delovnem okolju.

Spoštovani!

Ko sodniki in sodnice v posameznih primerih izrečete sodbo, sleherni dan kreirate obraz te družbe, naše države. Odločitev ima neposreden vpliv na življenje posameznika, a tudi odnos ljudi do sodstva in države. Slehera odločitev ustvarja ali pa ruši krhko, a za sodstvo ključno valuto; zaupanje. Zato so poleg visoke strokovne usposobljenosti in transparentnosti tako pomembni tudi neodvisnost, tehten preudarek z vestjo in integriteto in etičnimi standardi.

Čestitam vam za vašo prehojeno pot v zadnjih tridesetih letih. Kot lahko razberemo iz poročila, so kazalniki poslovanja Višjega delovnega in socialnega sodišča v letu 2023 pozitivni, pripad zadev je obvladan, število nerešenih zadev pa se je v primerjavi z letom 2022 zmanjšalo, kar vse kaže na dobro delo sodišč.

Tridesetletnica delovnega in socialnega sodstva pa ni le priložnost obeležitve dosežkov, temveč tudi priložnost za zavezo k nadaljnjemu prizadevanju za pravičnejšo družbo, temelječo na solidarnosti.

Danes, ko se svet hitro spreminja in postaja vse bolj nepredvidljiv in se pojavljajo hitre spremembe na trgu dela, je pomen delovnega in socialnega sodstva večji kot kdaj koli prej. Pomeni varnost, pravičnost in upanje. Ker pravice niso privilegij, temveč so univerzalne, nedeljive, medsebojno povezane in neodtujljive za vsakogar od nas. Skrb za spoštovanje človekovih pravic, tudi na področju dela in socialne varnosti,

uresničevanje načel dostojanstva ter pravne in socialne države, pa so odgovornost nas vseh. Sodstvo nam nastavlja ogledalo. Vsak dan znova in znova. To je vaša največja vrednost.

Vsem želim veliko uspeha pri vašem delu še naprej.